

KOLUMNI: SIRKKU INGERVO

SYDÄMELLÄ:

KAIKKI LÄHTEE KOULUTUKSESTA

Koulu elää muutosta. Yhteiskunta on murroksessa. Pudokkaisuun ei ole varaa suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle. Oppimisen, ohjauksen, kasvatuksen teorian ja käytännön yhdistäminen ovat hyvän koulun ydin. Koulutuksesta lähtee kaikki.

Olen saanut olla unelma-ammateissani oppilaanohjaajana, luokanopettajana ja erityisopettajana 26 vuotta. Kun lapsilta kysyy, mikä on tärkeintä koulussa, niin vastaus on: kaverit ja ystävällinen ope. Kun oppilaiden vanhemmilta kysyy, mikä on tärkeintä koulussa, niin he vastaavat, että opettaja pitää lapsestani ja lapsella on kavereita.

Elämässä olennainen opitaan vuorovaikutussuhteessa toisten ihmisten kanssa. Itseluottamus on positiivinen uskomus itsestä ja kyvystään kohdata haasteet ilman epäonnistumisen pelkoa. Aikuisen tehtävä on sanoa lapselle ja nuorelle: Olen tässä auttaakseni sinua. Koulun tulee osaltaan valmistaa lasta ja nuorta myöhemmin tarvittaviin taitoihin. Ei ole sinänsä merkityksellistä harjoitella tiettyä koetta tai ylioppilaskirjoituksia varten, vaan elämää, joka on tänään huomenna ja 10 vuoden päästä.

Ryhmäkokoja pienennettävä ja oppimisen tukea lisättävä

Oppiminen on enemmän kuin tiedon lisäämistä. Monilla lapsilla ja nuorilla on puutteita oppimisvalmiuksissa. Erityispedagogiikan emeritusprofessori Hautamäki on sanonut: ”On kuin jättäisi oppijan heitteille, jollei hänelle opeteta koulussa oppimaan oppimisen taitoja, joita jokainen tarvitsee koko elämänsä ajan.” Myös koulutuksellista syrjäytymistä voidaan ehkäistä käyttämällä systemaattisesti kognitiivisten taitojen lisäämiseen kehitettyjä ohjelmia ja tukena riittävää opintojen ohjausta. Oppimisen ongelmia kannattaa jatkossa ehkäistä ryhmäkokoja pienentämällä, lisäämällä oppimisen tukea ja tarvittaessa myös oppilashuoltoa.

Oppimistulosten valtakunnallinen heikkeneminen ei pitäisi olla kenellekään yllätys, sillä koulutusleikkauksia on tehty edellisillä hallituskaudella toistuvasti ja tuntuvasti. Kuluvalla hallituskaudella on paikattu koulutuksen laatua ja toteutettu viimeinkin toisen asteen koulutuksen maksuttomuus. Se lisää tasa-arvoa ja vähentää eriarvoistumista, vaikka ei sitä yksin poista.

Oppimisen tuki on tärkeässä osassa koulutuksen laadun varmistamisessa. Se miten kohdellaan ja huolehditaan heikoimmasta neljänneksestä peruskoulussa ja toisella asteella – ratkaisee kokonaisuuden. Tähän ryhmään enemmän satsaamalla oppimistulokset ja koulutustaso saataisiin nousuun, tutkintoja suoritetuksi ja kaikille nuorille työelämän ovet auki. Ryhmäkokojen olennainen pienentäminen ja tarpeenmukaisen erityisopetus yleisopetuksessa, osittaisessa pienryhmässä tai erityisluokissa tukee lapsia ja nuoria opinnoissa ja elämässä eteenpäin. Koulunkäynninohjaajia tarvitaan jatkossakin. Opettajien työssäjaksamisesta ja täydennyskoulutusmahdollisuuksista pitää myös huolehtia.

Olennaista on mitä lapsi oppii itsestään oppijana

”Olennaista ei ole se mitä oppilas oppii opetussuunnitelmasta, vaan mitä hän oppii itsestään.” Ja mitä oppii itsestään oppijana. Moni on oppinut koulussa myös asioita, joita ei ole tarkoitus oppia. ---
- En osaa ruotsia, matematiikkaa, piirtää, laulaa, voimistella hienosti tai ylipäätään oppia niin kuin

muut. Onko tuttua? Jo kansakoulussa opin, että osaan kyllä laulaa ja opin hyvin ulkoa kertotaulun, mutta en ole hyvä yleisurheilussa, en osaa piirtää enkä ymmärrä käsityöohjeita.

Koulutuksen rahoitusta on lisättävä

Lasten ja nuorten sivuunjäämiskehitys liittyy myös perheiden mahdollisuuksiin tukea lapsen koulunkäyntiä ja koulutusta. Lapsiperheköyhyys on totta. En halua lasten luokkayhteiskuntaa. Kuka siitä hyötyy? Maksuton laadukas koulutus tukee hyvinvointia ja lisää tasa-arvoa.

Erityispedagogiikan professori Hautamäki sanoi erityisopettajakoulutuksessa, että ei ole koskaan tavannut lasta tai nuorta, joka ei haluaisi oppia. Mutta on kolme tilannetta, jossa ei voi oppia: Jos pelkää, kuten sotaa käyvissä maissa. Jos on nälkä, kuten aliravituilla lapsilla. Tai jos uskoo itse, että ei opi. Viimeksi mainittu on Suomessa yleisin ja siihen on onneksi näistä helpointa vaikuttaa. --
- Mitä varhemmin, sen parempi. Siksi maksuton varhaiskasvatus aluksi 3–5-vuotiaille, olisi oikea suunta.

Tärkein oppiminen tapahtuu lähikehityksen vyöhykkeellä vuorovaikutussuhteessa. Lähiopetusta pitää lisätä - ei vähentää. Ryhmään kuulumisen tunne, sopiva ryhmäkoko, pätevät opettajat, riittävä oppimisen tuki ja sopivat opetusmenetelmät ehkäisevät koulutuksellista eriarvoistumista ja alisuoriutumista. Kaikki lähtee koulutuksesta. Koulutuksen rahoitus on kynnyskysymys.